

קונטרס זטבל במים

ליקוט דברי רבותינו נשיאנו
בעניני טבילה במקוה

*Teachings of our Rebbeim
about the Importance of
going to the Mikveh*

פתח דבר

בזה הננו מציגים לפני קהל אנ"ש והתמימים קונטרס "וטבל במים", והוא ליקוט קצר מתורת רבותינו נשיאינו אודות מעלת הטבילה במקוה, ובתור הקדמה סקירה קצרה בנידון חיוב טבילת עזרא.

*

כבר נודע בשערים אשר אחד מהמנהגים החשובים ביותר בעדת החסידים, הוא מנהג הטבילה במקוה לפני התפילה.

בלקוטי תורה לרבנו הזקן מבואר, שאחד הדברים הנחוצים בתור הכנה לתפילה הוא לטבול במקוה.

בעקבות זאת יש ריבוי של ביטויים ופתגמים בכתבי רבותינו הקדושים בדבר הנחיצות והמעלה של טבילה במקוה.

ברם דא עקא, שאין דעתו של כל אחד נתונה לעיין בכל המקורות, ולשאוב מהם את ידיעת והבנת המנהג וכן עידוד וחיזוק בקיום מנהג זה.

כדי למלא חסרון זה באנו בקונטרס שלפנינו, לתועלת התמימים ואנ"ש ואחב"י שליטי"א.

קונטרס זה נקבץ ונערך ע"י משה זלמן שי' קמינצקי.

ויה"ר רצון אשר בזכות שמירת דבר נעלה זה שנזכה תיכף ומיד ממש, כלשון רבנו, "שיקוים בעגלא דידן... וזרקתי עליכם מים טהורים הבא לאחרי - ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו"

המוציאים לאור

יום הבהיר יו"ד שבט, ה'תשע"ב

טבילת עזרא

- סקירה קצרה -

התקנה

"עשרה תקנות תיקן עזרא... ותיקן טבילה לבעלי קריין, דאורייתא הוא דכתיב 'ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע ורחץ את בשרו במים', דאורייתא הוא לתרומה ולקדשים, אתא הוא תיקן אפילו לדברי תורה (שלא ישנה עד שיטבול - רש"י)"²

הרמב"ם מוסיף: "ובית דין שעמדו אחרי כן התקינו אף לתפילה שלא יתפלל בעל קרי בלבד עד שיטבול."³

ביטול התקנה

"תניא ר' יהודה בן בתירא היה אומר אין דברי תורה מקבלין טומאה מעשה בתלמיד אחד שהיה מגמגם למעלה מרבי יהודה בן בתירא אמר ליה בני פתח פיך ויאירו דבריך שאין דברי תורה מקבלין טומאה שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה' מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה.. כי אתא זעירי אמר בטלוה לטבילותא..."⁴

וקיי"ל כר' יהודה בן בתירא, "אמר רב נחמן בר יצחק נהוג עלמא כהני תלת סבי.. כרבי יהודה בן בתירא בד"ת"⁵.

וז"ל אדמו"ה ז': "ולא פשטה תקנה זו ברוב ישראל ואח"כ בטלה אותה תקנה לגמרי משום ביטול תורה ומשום ביטול פריה ורביה והעמידו הדבר על הדין..."⁶

(1) ויקרא טו, טו

(2) גמ' ב"ק פב א, ב

(3) הל' תפילה ונש"כ פרק ד' הל' ד

(4) גמ' ברכות כב א'

(5) גמ' שם

(6) שוע"ר או"ח פח א'

מקשים הראשונים, האיך היה אפשר לריב"ב לבטל תקנת עזרא, הא אין בי"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו או א"כ גדול הימנה בחכמה ובמנין? ומבין התירוצים השונים, י"א שסבר ריב"ב שלא גזר עזרא על עזרא על ד"ת⁷, וי"א שהתנה עזרא שתקנה זאת יכולה היא להיבטל⁸, וי"א שראו שלא היו הציבור יכולין לעמוד בה⁹ וי"א (וכן הסכמת רוב הפוסקים) שלא פשטה זאת התקנה בכל ישראל¹⁰.

האם בטלוח גם לתפילה

נחלקו הראשונים, אם בטלו תקנה זו לגמרי¹¹ או דוקא לד"ת בטלוח¹².

וז"ל הרי"ף: "איכא מאן דאמר האי דאמרי בטלוח לטבילותא בין לדברי תורה בין לתפילה ואיכא מ"ד הני מיילי לדברי תורה אבל לתפילה צריך טבילה ולא טבילה דוקא אלא רחיצה בט' קבין וכתב רבינו האי גאון זצ"ל כיון דגמרא ליכא בהא מילתא נקוט מנהג כל ישראל שכל בעלי קריין אע"פ שאין להם מים אין מתפללין עד שירחצו.¹³"

ובתרי"י על הרי"ף: "שאיין דברי תורה מקבלין טומאה - יש מפרשים דלא שנא ק"ש ולא שנא קריאה אחרת לכל מיילי אמרינן אין ד"ת מקבלין טומאה ואין זה נכון דבודאי לא אמרו אלא בק"ש בלבד אבל בשאר דברי תורה אסור דהא אמרי' כי דבר ה' בזה וגו' זה הקורה ד"ת במבואות המטונפות."

ולהלכה, נקטינן כמ"ד דבטלוח לטבילותא בין לדברי תורה ובין לתפילה, וז"ל אדמוה"ז "..." והעמידו הדבר על הדין שאף בעל קרי מותר בדברי תורה ובקריאת שמע ובתפילה בלא טבילה ובלא רחיצה בט' קבין וכן פשט המנהג¹⁴"

גדולי הראשונים

אף שלהלכה תקנת עזרא נתבטלה, הקפידו גדולי ישראל על הטבילה כתקנת עזרא וכהכנה לתפילה, והפליגו בגודל מעלתה.

וז"ל הרמב"ם: "מנהג פשוט בשנער ובספרד שאין בעל קרי מתפלל עד שרוחץ כל בשרו במים משום הכון לקראת אלהיך ישראל"¹⁵.

(7) תוס' ב'ק פ"ב ב' ד"ה אתא איהו

(8) תוס' ורא"ש שם

(9) תר"י ברכות יג ב' ד"ה כי אתא זעירי

(10) תוס' ורא"ש שם ותרי"ש

(11) רמב"ם, בה"ג, רש"י, רא"ש, רשב"א ועוד

(12) ר"ח, ראב"ד, רוקח, האשכול, המנהיג, ראב"ה ועוד

(13) רי"ף ברכות יג ב'

(14) שו"ע"ר או"ח פח א'

(15) הלי' תפילה ונש"כ פרק ד' הלי' ו'

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 5

וכן מובא בתר"י: "וכ"כ ר"מ ז"ל בכל ראשי ישיבות שבבבל תמהו עליו למה היה מיקל כ"כ בענין טבילות בעל קרי והוא ז"ל השיב להם שמימיו לא בטל אותה אפי' שעה אחת אלא שלא היה יכול לכתוב בחיבורו כ"א היוצא מן הדין ע"פ ההלכה".¹⁶

וכ"כ התר"י: "...התפילה יותר מקובלת עם הטבילה לדברי הכל..."¹⁷.

וכתב הרא"ש: "אל תתפלל בלא נקיות כפים ובלא טהרה כי תפלתך לא תהיה נשמעת".¹⁸

וכתב המאירי: "כלל גדול אמרו אין דברי תורה תורה מקבלין טומאה. מ"מ טבילה זו קדושה גדולה היא וכל המחמיר בה תבא עליו ברכה... ולא עוד אלא כמה פעמים אדם ניצל מעבירה בסיבתה"¹⁹

ובשו"ת מן השמים ס"ה "... ועבדתם את ה' אלהיכם הוי אומר זו תפלה, ואפשר טמא ומקריב קרבן. ואם תאמר שאר טומאות, אינו דומה טומאה מאונס לטומאה מדעת, אינו דומה טומאה הבאה ממקום אחר לטומאה היוצאה מגופו. ועזרא כשתיקן ברוח הקודש ראה ותיקן. ועל הירושלמי דע אלו היה עמהם בבית המדרש לא מצאו ידיהם, ועוד הרי חזר בו ואמר קודם תקנת עזרא נשנית משנה זאת, ודבר זה גורם אורך הגלות, כי אם היתה תפלת ישראל כתקונה כבר נתקבלה תפלתם זה ימים רבים, אך סבלות הגלות ותלמוד תורה ומעשים טובים הם העומדים לישראל".

(16) שם, וכן בתשובות ואגרות הרמב"ם

(17) שם

(18) ס' ארחות חיים, אות עא

(19) בית הבחירה ברכות כב א'

ענין הטבילה בדא"ח

בלקו"ת פ' תבוא מבאר אדמוה"ז מ"ש התר"י "התפילה יותר מקובלת עם הטבילה לדברי הכל"¹... והנה קודם התפלה צריך כובד ראש² שהוא המרירות על שאין בחי' ישראל לי ראש מאיר בו בגילוי מחמת עונותי עברו ראשי³. וזהו בחי' כובד ראש והיינו שיבא לידי הכנעה והשפלות ופחיתות עצמו במוח בידיעה היטב וא"צ שיהיה בלב דוקא, ולא כמו שסוברים העולם שקודם התפלה יוכל להיות מטמום הלב כי א"א להיות בשחרית קודם התפלה כמשארז"ל אידלי יומא אידלי קצירא⁴ שהחסד מתעורר בבקר דאברהם. וג' דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה א' מקוה וכמו שמצינו במשנה ספ"ח דיומא מה מקוה מטהר. והנה הרי"ף פ"ג דברכות ותר"י כתבו בשם רב האי דלא בטלו טבילת בעל קרי אלא לד"ת אבל לתפלה צריך טבילה ואע"ג דאנן לא קיי"ל כן כמ"ש בש"ע⁵ מ"מ כתב תר"י שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה ויש לומר קצת טעם לזה מ"ש תפלה מתורה והוא ע"פ גירסת הירושלמי במשנה סוף מסכת סוטה הטהרה נטלה את הריח. וכן בגמרא דידן בסוטה (דמ"ט א') מורחינא ריחא דחנוניתא א"ל בני טהרה יש בך. הרי דבחינת ריח דוקא נמשך מענין הטהרה והוא משום כי ענין טומאה וטהרה הוא בחי' מקיפים ועל כן שייך הטהרה דוקא לענין הריח שהוא ג"כ בחינת מקיף כמ"ש בד"ה אלה מסעי בענין ירדן ירחו. והנה הקרבנות נקרא ריח ניחוח⁶. וכתב וירח ה' את ריח הניחוח⁷. ובזה יובן מארז"ל ל פרק הניזקין שנכנס לו יתוש בחוטמו⁸. והיינו מדה כנגד מדה לפי שהחריב בהמ"ק וביטל הקרבנות שהיו בחי' ריח ניחוח

(1) תר"י ברכות יג ב' ד"ה כי אתא זעירי

(2) ראה גמ' ברכות ל ב'

(3) תהילים לח ה'

(4) גמ' ב"ב טז ב'

(5) או"ח ס' פח

(6) במדבר כח ב'

(7) בראשית ח כא

(8) גמ' גיטין נו ב'

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 7

להקב"ה וכתוב ותהלתי אחטם לך⁹ ועמ"ש בד"ה באתי לגני בענין אריתי מורי. והנה התפלה היא במקום קרבנות¹⁰ והיא ג"כ בחי' ריח ניחוחי ולכן אמרו לבעל החוטם אני מתפלל כמ"ש בזח"ג (נשא ק"ל ע"ב). וכיון שכן לכן צריך לזה טהרה כנ"ל שהטהרה שייך לבחינת ריח. וריחא דחנוניא זהו כענין לבעל החוטם אני מתחנן. וע"כ לדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה ועיין בר"ח שער האהבה פי"א ג"כ טעם לזה כי התורה כו' אמנם תפלה כו' יעו"ש¹¹.

*

מבואר בלקוטי תורה איך שצריך להיות התחלת היום - אף קודם התפלה - ש"ג' דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה, א' מקוה . . מה מקוה מטהר . . שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה . . הב' צדקה כמו ר' אלעזר יהיב פרוטה כו' . . והג' הוא עסק ולימוד דברי מוסר ובפרט דברי מוסר הנמצאים בזהר".

ובכל אחד מג' דברים הנ"ל, הקשורים עם ג' הקוים דתורה עבודה וגמילות חסדים - מודגשת היציאה מהמדידות וההגבלות דמציאות עצמו ...

... עבודה (תפלה) - לאחר הקדמת טבילה במקוה: לא מבעי טבילת עזרא, שזהו דבר המוכרח, אלא טבילה בכלל שמביאה לידי (תוספת) טהרה. והשייכות דטבילה לתפלה - כי טבילה אלוטית הביטל, וזוהי ההכנה להביטול דתפלה, שזהו"ע ההתבוננות "לפני מי אתה עומד", שמצד עצמו הרי הוא "טיפה סרוחה", ועומד הוא לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה - שע"ז מתבטל מציאותו לגמרי, ויצא מהגבלות מציאותו.

(שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ שלח תשי"ב)

בלקוטי תורה מבאר רבינו הזקן ש"ג' דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה, א' מקוה . . הב' צדקה . . והג' הוא עסק ולימוד דברי מוסר ומבאר בפרטיות בנוגע להכנה הא', ענין הטהרה, מקוה - "הנה הרי"ף פ"ג דברכות ותר"י כתבו בשם רב האי, דלא בטלו טבילת בעל קרי אלא לדברי תורה, אבל לתפלה צריך טבילה. ואע"ג דאנן לא קיי"ל כן, כמ"ש בש"ע, מ"מ, כתב תר"י שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה.

ומבאר טעם החילוק בין תורה לתפלה - כיון שהתפלה היא במקום קרבנות שהם בחי' ריח, בחי' מקיף (משא"כ תורה שהיא בחי' פנימיות), ולכן צריך לזה טהרה, שהיא ג"כ בחי' מקיף ששייך לענין הריח

(9) ישע"י מח ט

(10) ראה גמ' ברכות כו'

(11) לקו"ת פ'תבוא מג ב'

ומוסיף שם: "ועיין בר"ח שער האהבה פי"א ג"כ טעם לזה כי התורה כו' אמנם תפלה כו' יעו"ש", ושם משמע, שלא זו בלבד ש"התפלה מקובלת יותר עם הטבילה", אלא יתירה מזה, שאם אינו טהור אין תפלתו נשמעת. ויש לומר, שרבינו הזקן לא רצה לכתוב בפירוש ענין שמעכב את התפלה לגמרי ח"ו, ולכן כתב רק "ועיין כו'".

(שיחת כ"ק אדמו"ר שמוח"ת תש"ב)

ב'סידור' (עם דא"ח) בדרוש 'כוונת הטבילה', מבאר אדמוה"ו מהות פעולת הטבילה והשינוי הנעשית על ידו.

...וענין הטבילה במקוה כללות ענין הטבילה הוא כך בהיות מבואר למע' בענין אות האלף שהוא קול פשוט כו' לכך נמתקין בו כל האתיות לפי שכל דבר שבא אל שרשו ומקור חוצבו משם יכול לבא לידי שינוי כו' כך יובן גם בענין זה דטבילת מקוה כידוע ההפרש בין ים לארץ שהים נקרא עלמא דאתכסיא והארץ נקרא עלמא דאתגליא כידוע ומבו' במ"א. והנה בתחלת הבריאה היה המים מסבבים כל הארץ והארץ היתה מובלעת בתוך המים עד שאמר יקוו המים כו' ותראה היבשה כו' וכך למע' עלמא דאתגליא היה מובלע וכלול תחלה בעלמא דאתגליא שנק' בחי' ים כו' ולהיות כן כאשר האדם שהוא מעלמא דאתגליא מן האדמא כו' יטבול במי המקוה שהן עלמא דאתכסיא יהי' בזה ג"כ התכללות עלמא דאתגליא בעלמא דאתכסיא שיוכלל ויבא במקור חוצבו ומשם יוכל להשתנות כנ"ל וידוע דעלמא דאתכסיא הוא בח' בינה דאצי' והיינו בחי' שם אהיה שבבינה הנ"ל שבו צריך לכוון ומשם יוכל להיות השינויים בצירופים כו' אך צריך האדם לכלול א"ע תחלה בשם והוא ע"י הטבילה במה שיטבול שם כנ"ל ואמנם אין זה מועיל להיות התכללות למע' עי"ז כ"א בבחי' הביטול דוקא דהיינו כאשר יבטל האדם את עצמו מכל וכל בהיותו טובל במקוה ואז יכוון המעשה דטבילה אל מה שבלבבו ביטול רוחני ואז יגרום למע' בחי' הביטול והוא התכללות בעלמא דאתכסיא כנ"ל כי רוח אייתי רוח דוק' ולא די במעש' הטבילה עצמה בלתי כוונה בביטול רוחני דהיינו במס"נ כו' וזהו הטעם דטבילת המקוה דוקא ואותיות ביטול כאותיות טבילה אלא שנתחלף הוי"ו בה"א בלבד וד"ל.

הטבילה בזה"ז

מצינו בדברי רבותינו, שאף שלהלכה נתבטלה טבילת עזרא, מרבים הם להביא את דברי האומרים שלא בטלו טבילת בע"ק לתפילה, ובראשם הרי"ף בשם רב האי גאון והתלמידי רבינו יונה.

והנה הרי"ף פ"ג דברכות ותר"י כתבו בשם רב האי דלא בטלו טבילת בעל קרי אלא לד"ת אבל התפלה צריך טבילה ואע"ג דאנן לא קיי"ל כן כמ"ש בש"ע מ"מ כתב תר"י שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה".

(לקו"ת פ'הבוא מג'ב)

...ועוד זאת נידון תיקון שיהיו מחממים המקוה בכל יום כנהוג בכל עירות בכדי שיוכלו לטבול אשר זהו חובא לדינא לכמה גדולי הפוסקים ולכו"ע הוא מדת חסידות הקרוב לדין והיא תקנה גדולה ובוזה יתעלו למעלה מעלה כנפש עד בשר כנפשם ונפש ידידם.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הצ"צ אג' כה)

משחרב ביהמ"ק תפלות במקום קרבנות תקנום - היינו תפלה, במתינות ובטהרה שזהו עכ"פ הזהירות בטבילת עזרא וראה ברי"ף ותלמידו רבינו יונה פ"ג דברכות בשם רב האי גאון דלא בטלוה לטבילה אלא לתורה משא"כ לתפלה, ואע"ג דאנן לא קיימא לן כן אבל לדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה, ובפרט שכבר ידוע מ"ש הרמב"ם שאף שבטלו לטבילותא דעזרא הרי מימיו לא בטל טבילה זו.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ט ע' רנט)

ע"פ המבואר בכמה ספרים, הזהירות בטבילת עזרא שייכת ביותר ומשפיעה ביותר על אופן התפלה ומדריגתה, ועד כדי כך אשר אף שמשורת הדין בטלו לטבילותא דעזרא, דעת רב האי גאון (אחרון לגאונים וראשון במעלה), זהו רק בהנוגע לתורה, לדברי תורה, ולא לתפלה (עיין ר"י לרי"ף פ"ג דברכות, ומסיים שם, שאף שאין הדין מוכרח ע"פ הלכה וכו' אבל לד"ה התפלה מקובלת יותר עם הטבילה, וכבר האריכו בהאמור בספרי קבלה וחסידות וגם מוסר).

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ח ע' קנג)

ויהי רצון שמקוה ישראל ה' שלפניו מטהרין בני, ומהדברים לטהרה ברוחניות היא הטהרה כפשוטה טהרת בנות ישראל [וגם טהרת בני ישראל (ראה שו"ת מן השמים ס"ה), וכידוע דברי הרמב"ם, שמעולם לא ביטל טבילת טהרה הידועה ובפרט בהנוגע לתפלה.

(עיין רי"ף בתלמידי ר"י ברכות פרק ג בשם רב האי גאון, ושם) שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה, ומבוארים הענינים גם בלקו"ת לרבנו הזקן פ' תבא מ"ג סוף ע"ב], ועי"ז יקרבו גם גאולתנו האמיתית, עיין תוס' יו"ט יומא בסופו ורמב"ם סוף הל' מקואות. וכנ"ל שביטויי רז"ל מדוייקים, ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ג ע' שכא)

און אויך א מקוה טהרה, וואס דאס איז דאך נוגע אפילו לאנשים, אז בכדי די תפלות זאלן זיין כדבעי איז נוגע אז עס זאל זיין טהרה [וכתשובת הרמב"ם הידועה, אז אע"פ וואס ער פסק'נט אז טבילה איז ניט מעכב און "בטלה תקנה זו" פונדעסוועגען האט ער קיינמאל ניט מבטל געווען טבילת עזרא], ובפרט לויט'ן ביאור פון אלטן רבין.

(לקו"ש ח"כ ע' 345)

תוספת קדושה וטהרה

אפילו מי שהוא טהור ולא זקוק לטבילת עזרא, מקבל תוספת קדושה וטהרה ע"י הטבילה. דבר זה נלמד מעבודת הכה"ג ביוה"כ, שטבל כמה פעמים בין עבודה לעבודה.

...שכן מצינו טבילה במקוה שהיא אך לתוספת קדושה (ולא כדי לטהר מטומאה) [כמו טבילות של הכהן גדול ביוה"כ^פ, שאחרי הטבילה הראשונה כבר נטהר מכל חשש טומאה, וכולו הן רק לתוספת קדושה, שעולה מדרגא לדרגא בקדושה גופא]...

(לקו"ש ח"ל ע' 19)

ולהעיר מחמש טבילות דכה"ג ביוה"כ (ועיין לקו"ת לרבינו הזקן ס"פ פנחס). ויתירה מזו - מחמש טבילות זו למעלה מזו דשייך בכל אחד: לחולין, מעשר, תרומה, קודש, מי פרה...

(לקו"ש ח"ז ע' 315)

וכן למידין אנו מהנהגת הבעש"ט שטבל ריבוי פעמים והגיע לדרגות נעלות ביותר.

אמרו על ריב"ש ע"ה שזכה לכל הארות והמדריגות שהי' לו הכל מחמת המקוואות, שהיה תמיד בטבילות. ומקוואות יותר בתמידות טוב יותר מהתענית, שהתענית מחליש הגוף מעבודת השם, ועוד יותר טוב שהכח שהוא מניח בתענית יתן הכח ההוא בלימוד התורה ותפלה שיתפלל בכל כחו וכוונתו, ובזה יבוא למדריגה.

(כתר שם טוב סרי"ט)

וכן הורה אדמוה"ז לא' לטבול ב' פעמים, פעם א' להעביר הטומאה ופעם ב' לקבל הקדושה

(אגרות קודש כ"ק אדמוה"ז אגרי' פו').

...גם איר זאלט נזהר זיין דיא זאכן וואס הייליקען און רייניקען דעם מענטשין, היינו נטילת ידיים וברכת הנהנין כדינה און תיקון חצות און טבילה בעת הצורך כתיקונה, טובל זיין זיך ב' פעמים, פעם א' להעביר הטומאה, ופעם ב' לקבל הקדושה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר אג' פר')

וגודל הענין מבואר בכ"מ, ובפרט בקשר עם עבודת התפלה, ועיין לקוטי תורה לרבנו הזקן בעל התניא - פוסק בנסתר דתורה - והשו"ע - פוסק בנגלה דתורה - בפרשת תבוא מג ב' ועד להמבואר בכמה ספרים שהבעש"ט זכה לענינים הנעלים יותר מפני ענין המקוה, ועיין ג"כ בדרושי המקוה לאדמו"ר האמצעי בנו של רבנו הזקן, ומכמה ספרים בענין הנ"ל נתקבצו בספר טהרת יום טוב חלק יו"ד עמוד שס"ה ואילך.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חכ"ב ע' שנג)

והרי ידוע גודל הענין דטבילה במקוה - עד כדי כך, שאמרו על הבעש"ט "שזכה לכל הארות והמדריגות שהי' לו הכל מחמת המקוואות שהי' תמיד בטבילות ומקוואות" (ע"ד שהאריז"ל זכה לכל הענינים הנעלים ע"י שמחה של מצוה)

ואין הכוונה רק לטבילת עזרא, דמאי קמ"ל, - שהרי אע"פ שביטלו טבילת עזרא, הרי זה רק לדברי תורה, אבל לתפלה צריך טבילה. ומזה מובן גם בנוגע ללימוד פנימיות התורה, אשר, מצד ההתקשרות לאלקות שע"י לימוד פנימיות התורה הרי זה כמו ענין התפלה, ומצד הלימוד באופן של הבנה והשגה (שזהו החידוש של אדמו"ר הזקן בתורת חסידות חב"ד), הרי זה הענין דלימוד התורה -

אלא הכוונה היא שצריך להיות גם ענין הטבילה בקודש גופא - מדרגא של קדושה לדרגא נעלית יותר בקדושה, כהטבילות של הבעש"ט, שבודאי היו טבילות של טהרה מקודש לקודש.

דוגמא לדבר בנגלה דתורה - ככל הענינים שיש להם מקור בנגלה דתורה - כמה טבילות שהי' כהן גדול טובל ביום הכיפורים, שגם לפני"ז היתה עבודתו בקודש (שהרי אם הכה"ג נטמא ח"ו, היו מעמידים כה"ג אחר תחתיו), ואעפ"כ הי' טובל עוד הפעם כדי להוסיף טהרה בקודש גופא.

וגדולה מעלת המקוה - כמבואר ב"כוונת המקוה מהבעש"ט ז"ל" ש"הגג של המקוה נגד שם אהי', והד' רוחות של המקוה נגד ד' אותיות הוי', וקרקע המקוה נגד שם אדנ"י.

(שיחה ש"פ תבוא, ח"י אלול, תשי"ג)

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 13

נעם לי להודיע ע"ד נדבת לבם הטהור, שלו ושל חבריו שי', חבור לטהרה, לעורר לבב בני", אשר כאו"א בהתחלת יומו כשיעור משנתו אומר ומברך אלקי (שהוא טהור ומעונו טהור ומשרתיו טהורים) נשמה שנתת בי טהורה היא, על גודל ענין הטבילה וטהרת הגוף, כלי של קדש וקנינו של הקב"ה, מיוסד בראשונים ואחרונים אשר מפיהם אנו חיים.

ולא רק הטבילה מטומאה כפשוטה לטהרה, כי אם גם טבילה מטהרה לטהרה, אשר כמה דרגות יש בזה ועליות, ובדוגמת חמש המעלות שמנו חכמים שהטובל לחולין תמא למעשר וכו'.

וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שאין דומה זמן טבילת טהרה, ימי החול בכלל, ימי הקריאה בשני וחמישי, ימי תענית, ערבי שבתות ומועדים וערב ר"ה ויהכ"פ, שבתות ומועדים.

וכמובן שכמה עליות יש בזה גם מהרמב"ם, שכל דבריו הם בתכלית הדיוק, בסיום וחותרם ספר עשירי הוא ספר טהרה, שמבאר אשר הטבילה וביאה במים רומזת להבאת נפשו בימי הדעת.

מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל ועייג"כ מאמרי רבנו הזקן (בעל התניא והשו"ע) ענין המקוה, כוונת המקוה. עיי"ש היטב...

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"כ ע' צג)

...נסתפק במ"ש מקוה טהורה, והנה במכתבי אינו בוא"ו אלא מקוה טהרה, וכוונתי לטבילת עזרא עכ"פ בזה יזוהר, ומה טוב גם במקוה המוסיפה קדושה לקדושה גדולה יותר, וכמו שנמצא עד"ו בש"ס היינו בטבילת כהן גדול ביוהכ"פ שבין עבודה לעבודה

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"א ע' קפד)

טהרת הנפש

במענה על מכתבו, נהניתי במאד משיחתו הערוכה ת"ל בטוב טעם בענין הטהרה במקוה המועלת לטהרת הנפש ולהכנה טובה לכל מצוה.

בספרי הזכרונות אשר לי נרשמו כמה סיפורים ממורנו הבעש"ט נ"ע זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע שבאו בקבלה מנשיאי אדמור"י חב"ד נ"ע זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע בגודל ענין טבילת טהרה - אלו הטובלים עצמם לא בשביל להטהר מטומאתם שנקראת טבילה סתם אלא הטובלים עצמם בשביל טהרת הנפש -

א) אחד הגאונים מתלמידי הגאון המפורסם ר' שכנא מלובלין נ"ע הנה בעת לימודו הי' פתאום מתבלבל במוחו ושכח או נתבלבל בעיונו, וייעצו מורו הגאון ר' שכנא שישמור טבילת טהרה המחזקת את המוח בתורה ומחזקת את הלב בתפילה.

ב) אחד מגבירי פאדובה - בימי מהר"מ - שהי' יר"ש ובעל צדקה בנדיבות גדולה ובדבורו הי' מזלזל בטבילת טהרה שנהגו המקובלים ולהיותו ראש הקהל בפאדובה לא רצה לתת מקופת הקהל לבנין מקוה שגם אנשים יוכלו להשתמש בה, פתאום נחלה באיבוד הזיכרון ר"ל ובעצת הגאון מהר"מ הובילו אותו להגאון ר' אלי' בע"ש בקראקא וריפא אותו שקבל עליו טבילת טהרה.

ג) בימי הגאון מהר"ל מפראג הי' איש אחד בפראג שדרכו הי' להלוות גמ"ח לאנשי השוק ביומא דשוקא ונתפרסם בזה אשר מעותיו מצליחים אבל הי' איש פשוט ביותר ותמה הגאון מהר"ל על זה אחרי כן נתודע אשר רבות בשנים הי' נוהג בטבילת טהרה.

(אנרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ ח"ו ע' רפ)

טבילת טהרה מיינט ניט נאר אז די טבילה איז צוליעב טהרת הגוף אויך גיט צוליב דער זיכונג הגוף.

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 15

עס איז פאראן א גרויסער חילוק צווישען טהרת הגוף און זיכוך הגוף. טהרת הגוף מיינט אז די טבילה איז אים מטהר מטומאתו, און זיכוך הגוף מיינט אז די טבילה מאכט אים ריינער ווי געווען. ווייל טמא איז ער פריער אויך ניט געווען, אבער טהור איז ער אויך ניט געווען. און דורך דער טבילה ווערט ער טהור, גאר ריין.

אין גשמיות מיינט דער חילוק צווישען טהרת הגוף און זיכוך הגוף, למשל: א כלי מלוכלך ומטונף, וואס ווען די כלי איז אין אזא לכלוך-צושטאנד, איז לבד זאת וואס מען קען פון דער כלי ניט האבן קיין נויץ, איז די כלי מלוכלך און איז מקלקל דעם מאכל הטוב וואס מען גיט אריין אין דער כלי. מוז מען פריער אויסוואשען די כלי און דאן ווערט די כלי ריין, ווען די כלי איז ניט מלוכלך אבער זי איז דאך ניט ריין באמת, אומריין איז די כלי ניט אבער גאר ריין איז זי אויך ניט, דאן איז קאליע מאכען דעם מאכל מאכט זי ניט, אבער אין א געוויסער מאס איז די כלי מקלקל דעם טעט טוב פון דעם מאכל. די ניט גאר ריינקייט פון דער כלי בעזייטיגט דער געשמאק פון דעם מאכל און עס הערט זיך א ווידער טעט, מוז מען אויסוואשען די כלי ולצחצחה, מאכען גאר ריין, און דאן ווערט זי א כלי שלם.

אין רוחניות איז דער חילוק צווישען טהרת הגוף און זיכוך הגוף פאראן הן אין מוחין, הן אין מדות, הן אין די לבושי הנפש פון מחשבה דבור ומעשה.

עס איז א דבר ידוע ומפורסם, אז אין אלץ וואס הקב"ה האט בעשאפען איז פאראן גוף וגפש, און אין גוף ונפש שבאדם איז אין יעדען פון זיי אויך פאראן גוף וגפש. דער אדם איז א צוזאמענשטעל און א צוזאמענלעבען פון גוף ונפש, דער נפש באלעבט דעם גוף און דער גוף פאלגט אויס אלע פירונגען פון דעם נפש. אבער א חוץ דעם צוזאמענשטעל און צוזאמענלעבען פון נפש וגוף, האט דער נפש זיין גוף און דער גוף האט זיין נפש.

הקב"ה וואס איז מפליא לעשות אין דעם קישור נפש רוחני מיט א גוף גשמי, איז ער ב"ה דער כל יכול, וואס לבד זאת וואס כוללם יחד, אז בשעת דעם חיבור הנפש והגוף קען מען ניט אונטערשיידען צווישען נפש וגוף - דער נפש וואס באלעבט דעם גוף און דער גוף וואס איז באלעבט פון נפש, - לבד זאת האט הקב"ה צוגעפאסט אין יעדער נפש זיין קערפער און אין יעדער קערפער זיין נפש.

דער חוק הבורא ב"ה אין גפש וגוף איז, אז דער נפש איז א מהות רוחני און דער גוף איז א מהות חומרי. דעד חוק איז הן אין גוף ונפש און הן אין אלע נבראים, כמו ווי די כחות הנפש, יעדער כח און חוש וואס אין נפש האט א נפש וגוף. כח השכל האט א נפש וגוף, פאראן דער נפש וגוף החכמה און דער נפש וגוף הבינה. די גופים פון די כחות חכמה ובינה איז דאס ניט וואס דער מוח החכמה איז קר ולח און מוח הבינה איז חם ויבש, נאר די גופים פון די כחות חכמה ובינה זיינען ענינים רוחניים, אבער זיי זיינען די גופים עצמיים פון די כחות חכמה ובינה, און אזוי איז אין די אנדערע כחות.

און אין דעם איז דער חילוק פון טהרת הגוף און זיכוך הגוף. די טהרת האברים פון די כחות, כמו די קרירות פון כח החכמה אדעד די חמימות פון מוח הבינה, דאס ווערט אנגערופען זיכוך הגוף, אבער די טהרה פון די אברי כלי המוח היינו דעם עצם מוח החכמה און דעם עצם מוח הבינה דאס איז טהרת הגוף. און דאס איז דעד כללות הענין פון טבילת טהרה, די טהרה וזיכוך הגופים של כחות הנפש.

דאס איז דער כללות ענין פון טבילת טהרה, אז דער מיין איז אויף דער טהרה וזיכוך פון די גופים של הכחות, און עס איז פאראן די טבילת טהרה פרטית, וועלכען כח ער האט גויטיג מטהר ומזכך זיין, וואס אין דעם זיינען פאראן חלוקי דרגות: עס איז ניט גלייך די טבילת טהרת המוחין, טהרת הלב, אדער טהרת לבושי הנפש במחשבה דבור ומעשה. וואס באמת איז פאראן חלוקי מדריגות פרטי' אין מוחין, אין מדות און אין לבושי הנפש.

עס זיינען אויך פאראן חלוקי זמנים אין טבילת טהרה: עס איז ניט גלייך דער זמן פון ימי החול בכלל און די ימי הקריאה בתורה בשני וחמישי, ימי תענית, ערבי שבתות ומועדים וערב ר"ה ויזה"כ, שבתות ומועדים.

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ן - שש"פ תש"ג)

טהרה, ביטול, והמשכת היראה

בכמה שיחות ובמכתבים מייחס כ"ק אדמו"ר למושג הטבילה כגורם לביטול, לטהרת שכלו ומידותיו של האדם, והמשכת היראה עליו מבוסס על דברי הרמב"ם, סוף הלכות מקוואות, "דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירת הכתוב הן... שם שהמכוון ליבו ליטהר - כיון שטבל - טהר, ואף על פי שלא נתחדש בגופו דבר; כך המכוון ליבו לטהר נפשו מטומאת הנפשות, שהן מחשבות האוון ודעות הרעות - כיון שהסכים בליבו לפרוש מאותן העצות, והביא נפשו במי הדעות -- טהר".

ומענין לענין באותו ענין: דברי הרמב"ם שם, אף שלכאורה מחלק האגדה הם, עיקר גדול בהלכות טהרה למדנו מהם. וז"ל: דבר ברור וגלוי כו' רמז יש בדבר כשם שהמכוון לבו לטהר כיון שטבל טהר כו' כך המכוון לבו לטהר נפשו כו' כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו במי הדעת טהור. עכ"ל. וה"ז בא ללמד ונמצא למד, אשר הטבילה היא לא רק ענין סילוק טומאה (לפרוש מאותן העצות) כ"א גם פעולה לטהרה (הביא נפשו במי הדעת) ופעולה נמשכת (כשם שהיא פעולת הביאה במי הדעת

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חב"ב ע' עב)

וכיון אשר עסקו של כת"ר הוא בהמשכת יראה לבני ישראל ע"י ענין המקואות וכמבואר ברמב"ם סוף הל' מקוואות וכן הטבילה כו' גזירת הכתוב הוא כו' ואעפ"כ רמז יש בדבר כו' המכוון לבו לטהר נפשו כו' והביא נפשו במי הדעת טהור כו', כי כמו שענין הטבילה בגשמיות צריך שיטבול ראשו וכל גופו במים, היינו שכל גופו אפי' הטפל לגופו יכוסו במים פשוטים, הנה גם ברוחניות כן הוא, אשר המטהר מטומאה שנגרמה ע"י חטא עה"ד הוא כשמבטלים את כל עצמותו מתחיל מהשכל שבראש ומסיים בהכח היותר פשוט שבנפש הוא כח ההליכה שברגל, במים פשוטים, היינו עניויות (יעויין תענית ז' ע"א) ועניות פשוטה בלי התחכמות זהו מטהר מטומאת הדיעות שעיי"ז בא לירא את ה' כי ענוה מביאה לידי יראה (סוף סוטה) שלכן אמרו חכמי האמת אשר טבילה הוא אותיות הביטול ועאכו"כ שזה מביא לידי חיזוק בהעבודה המביאה לידי יראה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ח ע' נה)

...ענין זה מרומז גם בהטבילה במי המקוה:

בסוף הלכות מקוואות כותב הרמב"ם: "הטבילה . . . מכלל החוקים הוא . . . גזירת הכתוב . . . ואעפ"כ רמז יש בדבר . . . הביא נפשו במי הדעת ("דעה את ה'") טהור", ובזה צריכה להיות הטבילה - אותיות הביטל - שכל מציאותו נעשית בטלה ("ער ווערט אויס מציאות") ומכוסה ב"מי הדעת" ("דעה את ה'") שמקיפים ומכסים כל מציאותו.

ועד שבאים לתכלית השלימות שנעשית ע"י עבודת האדם ופעולתו בכל העולם - ש"לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד . . . שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (שיחת כ"ק ארמו"ר כ"ג אדר תש"ב)

הנה, שיעור המקוה הוא ארבעים סאה. בנוגע למעין - יש דעות בפוסקים שזה שמעין מטהר בכל שהוא אינו אלא בכלים, ואילו באדם צריך להיות מים שכל גופו עולה בהם, שזהו השיעור של ארבעים סאה. ובכל אופן, בארבעים סאה שכל גופו עולה בהם - הרי הוא טהור לכל הדעות. והתנאי בזה - שכל גופו צריך להיות מכוסה במים, היינו, שהמים צריכים להיות למעלה גם מהראש כך שמכסים גם את הראש, ואם הראש הוא למעלה מן המים, לא עלתה לו טבילה, ונשאר טמא כמו שהי' מקודם,

ולכאורה אינו מובן: כיון שטבילה במקוה רומזת על כך שמביא את נפשו ב"מי הדעת", היינו, שהטבילה צריכה להיות בענין של דעת (שכל בראש) דוקא - מהי הסיבה שהמים צריכים להיות למעלה מן הראש?

אך הענין הוא - שהטהרה נעשית דוקא עי"ז שמבטל את הראש והשכל שלו ב"מי הדעת", שזהו ענין ה"טבילה" - אותיות "הביטל" והיינו, שענין הטהרה הוא ע"י קבלת עול דוקא.

(שיחת כ"ק ארמו"ר י"ח תשרי ב' דהוה"מ תשי"ג)

סדר הטבילה במקוה הוא - שמי המקוה צריכים לכסות את כל חלקי גופו של האדם הטובל בהם, ו"אם טבל כולו חוץ מראש אצבע הקטנה עדיין הוא בטומאתו", כלומר, לבד זאת שאותו האבר (שלא נטבל) נשאר טומאתו, הרי גם כל שאר האיברים (שנטבלו במקוה) נשארים בטומאתם.

ועד"ז הוא בנוגע לתוכן הענין דטבילה ברוחניות הענינים - ע"ד מ"ש הרמב"ם המכון לבו לטהר נפשו מטומאות הנפשות .. והביא נפשו במי הדעת טהור" - שכל חלקי נפשו של האדם (מראשו ועד רגליו) צ"ל מכוסים ובטלים (טבילה אותיות הביטל) ב"מי הדעת"

ולכאורה אינו מובן - מדוע צריכים לטבול גם חלק הראש של האדם במי המקוה ("מי הדעת"):
בשלמא בנוגע לכל שאר איברי הגוף - תוכן טבילתם במי המקוה, "מי הדעת", הוא, שכל חלקי
הגוף (מתבטלים ממציאותם הם ו)מתנהגים בהתאם ל"מי הדעת" והשכל שבראש. אבל בנוגע
לחלק הראש של האדם - כיון שענינו של הראש (מצ"ע) הוא דעת ושכל, מדוע צריכים לטבול גם
את הראש במי המקוה, "מי הדעת"?!"

וההסברה בזה, שדעת ושכל האדם (אפילו השכל דנפש האלקית) הוא בבחי' גבול, ואילו "מי
הדעת" (דעת ושכל דקדושה) הוא בבחי' בלי גבול, ולכך צ"ל ענין הטבילה גם בחלק הראש, כדי
לפעול הביטול (טבילה אותיות הביטול) של דעת ושכל האדם (שנמצא בחלק הראש) ל"מי הדעת"
שלמעלה מהשכל.

(שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ וארה תשי"ב)

דרכי החסידות

...יונגעלייט דארפן אַ מקוה, ניט אַזוי ווי עס איז דאָ אַנדערע וואָס זיינען מהפך די כוונה פון חסידות. יונגעלייט דארפן אַ מקוה. אַמאָל פלעגן זיך אַזעלכע רייד וואָלגערן תחת השוליים, אַמאָל האָט מען גערעדט וועגן אהבה כרשפי אש אהבה בתענוגים, און איצט מוז מען ריידן וועגן אַזעלכע רייד.

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ פורים תרפ"ז)

במענה על מכתבו מיו"ד כסלו, בו כותב שאלותיו בהנוגע לעניני עבודתו וכן בהנוגע לענין המקוה ב...

ולא באתי אלא להערה והארה, אף שחשבתי שלמותה הוא בהנוגע לאברך שהי' כמה שנים בכותלי תו"ת, והוא:

ידוע פתגם רבנו הזקן בעל התניא - פוסק בנסתר דתורה - והשו"ע - פוסק בנגלה דתורה - אשר ואהבת את ה' אלקיך, ואהבת לרעך כמוך, חד הוא, וע"פ המבואר בתניא פרק ג' אשר האהבה היא שרש כל רמ"ח מ"ע וממנה הן נמשכות ובלעדה אין להם קיום אמיתי (שגם מצות היראה בכלל רמ"ח מ"ע)

מובן שאהבת ד' היא היסוד והשרש לכל התורה ומצותי', ומזה מוכרח הי' שכיון שהשגחה העליונה הביאתו ל... ע"י סיבות שונות שלמעלה מן הטבע, ומצא שם בקעה בהנוגע להמקוה, צריך הי' להניח כל חשבונות עצמו ואת עצמו להצד, לכה"פ למשך זמן קצר, ולגדור גדר בבקעה זו, ותמורת זה ולמרות היותו שם כמה חדשים, כנראה שלא עשה כלום בזה, וכנראה שגם עתה לא הי' רואה ענין לעצמו לעשות בזה כלום אלא כיון שנמצאים אנו בעקבתא דמשיחא אשר על תקופה זו נאמר יתבררו ויתלבנו ויצרפו הרבים, הראו לו בהשגחה פרטית באופן הנראה גם לעיני בשר שהענין נוגע לו לעצמו ובפשטות כפשוטו בהנוגע לפרנסה גשמית וחומרית, ואז נתעורר ושלח מכתב מהיר בשאתה, היתכן?

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 21

תקותי ששורותי אלה המעטות בכמות תספיקנה לעורר בתוכי את מה שהחדירו לפנימיות נפשו בכותלי תו"ת ותביאנה למעשה בפועל שיתחיל למלאות תפקידו האמור במשנה, אני נבראתי לשמש את קוני, וכמבואר ברמב"ם, הלכות תשובה פרק י"ד.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ב ג'תתק)

במענה על שאלתו אשר אחיו מבקש ממנו ללמוד עמו תורת החסידות, והספק בזה כיון שהמקוה רחוקה מהשכונה בה דר אחיו ואינו טובל רק בערב יוה"כ"פ, ובמילא שואל אם ללמוד עמו לימוד הנ"ל או לאו.

והנה אין פרט אחד נוגע בחבירו כי מובן אשר מופרך הדבר לגמרי, מה שאינו טובל אלא בערב יוה"כ"פ, כי הרי זה נוגע לא רק ללימוד החסידות, אלא לטהרת הגוף והוספה בכלל בחיזוק האמונה, (עייני ברמב"ם סוף הל' מקואות) השראת אלקות וכו', ובפרט כשהמדובר בנוגע לנוער ולאלו הנמצאים בארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה עד אחרית שנה, ובמילא עליו להשתדל להשפיע על אחיו שיטבול לעתים קרובות יותר עד כמה שאפשר, ועכ"פ - הטבילה דטבילת עזרא, ובמקום טבילת תוספות טהרה (ולא הנ"ל) הרי - ילמוד איזה משניות בסדר טהרות, ומה טוב במס' מקואות - שבמקום אונס וכיו"ב מחליף זה את הענין דמקוה תוספת טהרה (ולא טבילה שמטומאה לטהרה).

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ב רנ"ג)

הכנה לתפילה ולימוד התורה

..במ"ש אודות שייכות טבילה במקוה (לפני) להתפלה, יעוין בסידור שם. ויש להסבירה גם ע"פ נגלה, ע"פ דברי הרשב"א - הובא במגן אברהם ריש סי' ד' - אשר האדם בקומו בבקר הוא ככהן המתכונן לעבודה, והרי אין נכנסים לעבודה אלא בטבילה תחלה. וג"ז דבר משנה הוא (יומא ל, א). אף שלא קבעו זה חובה, כמו שלא קבעו גדולה מזו - טבילת עזרא - מפני שאין כח בצבור לעמוד בה. וכלשון הרמב"ם פרק ד' מהלכות תפילה, ועיין ג"כ לקו"ת לרבנו הזקן פ' תבא סוף ע"א בדף מג.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"א ע' ת)

חסידים פלעגן גיין פאָרן דאָוונען אין וואַסער, ניט נאָר צוליב אַ טבילה המוכרחת על פי נגלה, נאָר צוליב אַ טהרה פנימית מיט אַ בקשה להשי"ת ער זאָל רחמנות האָבן און זאָל אים געבן אַ געפיל אין עבודת התפלה בכלל און אין תיקון המדות בפרט.

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ י"ט כסלו תש"ז)

ביי אַ פנימי איז אַ דבר בעתו, ער טוט ניט אָן אַ הקדמה. צום דאָוונען איז פריער פאָראַן פאָרן דאָוונען. פאָרן דאָוונען איז די טבילה — ניט די טבילה המוכרחת נאָר טבילת טהרה...

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ פורים תש"ז)

די טבילה במקוה שבת פאָרן דאָוונען האָבן חסידים הראשונים געהאַלטן פאָר אַ סגולה צו דאָוונען בהתבוננות והתעוררות של דבקות.

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ תש"ב ע'19)

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 23

ובהכנה זו נכללה ג"כ טהרת הגוף, אשר אף שבטלוח לטבילותא דעזרא, הוא רק שבטלוחו להחיוב, אבל טהרת הגוף מועילה ביחוד לתפלה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ד ע' תז)

כפי שאומר הרבי שכדי שלימוד התורה יהי' מתוך יראת שמים יש צורך בכמה הכנות, כמו, טהרה במקוה נתינת צדקה תפלה באריכות, אמירת תהלים, לימוד חומש עם פרש"י (שלימוד זה פותח את הלב, ועד"ז בנוגע ללימוד הפותח את המוח)

(שיחת כ"ק אדמו"ר ל"ג בעומר תשי"א)

בכלל בכדי שתהיה התפלה מקובלת יותר, נכון להפריש איזה פרוטה לצדקה לפני התפלה בכל יום חול, וישתדל שתהיה התפלה בטהרת הגוף ע"י טבילה במקוה לעת הצורך ולהתפלל במקום שהצבור מתפללים, ששם האויר מזוכך יותר.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חט"ז ע' פח)

סגולות וענינים שונים

עצה נגד טמטום המוח

...ומה שלפעמים אינו מועיל העצה זו כי אינו מטמטום הלב כ"א מטמטום המוח שנתגשם מחמת עסקו בענינים גשמי' ואפי' דהיתר וממילא גם נעשה לבו קשה כאבן כי הדעת שבמוח הוא מפתחא דכליל שית כו'... ומזה יתבונן כל משכיל כי גם בעסקו בעניני מעין עוה"ב בעוה"ז דהיינו בעיון תפילה וכיוצא בו שא"א להגיע לזה בלתי אם ינער אבק ענעני עוה"ז מהמות. ועצה היעוצה לזה לטהר א"ע במקוה וללמוד ספר הזהר כי זהר הוא מלשון הארה שמאיר במקום החשך וגם בנתינת צדקה כמ"ש בגמ' ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי שנאמר אני בצדק אחזה פניך

(מאמרי אדמוה"ז - קצרים ע' תפג)

...וויודער איז א עצה דערצו טונקען זיך אין מקוה, דא מיינט מען ניט ליטהר מטומאתו, דאס אודאי, נאר דער עיקר ער זאל האלטען די מקוה פאר א ענין וואס דאס איז למע' מטו"ד, איז בסידור שטייט שוין אויף דעם כוונות, וואס דאס דארף זיין ביי אים א ענין אז אט דעם וואס שטייט אין דער תורה אך מעיין ובור מקוה מים יהי' טהור אט דאס זאל בא אים זיין א ענין אז בשעת ער איז אין מקוה שטייט ער בעצם העכער און דערנאך אז ער גייט ארויס פון מקוה, איז ער זיך פורש פון א זאך וואס העכער איז, ווי מען זאגט אויף איינען אז ער איז געשטאנען אין א העכערען עולם, און דע נאך איז ער פורש פון דעם, און דאס איז א עצה צו טמטום המוח.

(תורת שלום - ספר השיחות, שמחת תורה תרע"ג)

...והנה העצה להעביר את טמטום המוח בעבודה, הוא ע"י ג' הענינים שצריכים להיות קודם התפלה כידוע. נתינת צדקה, כמאמר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, דצדקה הוא כללות המצוות,

ומעשה המצוות הוא העצה להעביר את טמטום המוח. והיינו, שהעצה לטמטום הלב היא אמירת אותיות שבתורה (כנ"ל סוס"ב), שהו"ע הדיבור, אך להעברת טמטום המוח אינו מספיק ענין הדיבור, אלא צריך לזה ענין המעשה דוקא. והטעם הוא, לפי שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר, ולכן דוקא ע"י המעשה שהוא נעלה ביותר אפשר להעביר את טמטום המוח. וגם צריך להיות טבילה במקוה קודם התפלה, דטבילה הוא אותיות הביטל, היינו ביטול המהות, וכלשון הרב: טונקען זיך אין מקוה, והיינו שאין זה רק לעבור מטומאה לטהרה, כי אם שצריך לידע שהמקוה הוא מקום טהרה, כמ"ש אך מעין ובור מקוה מים יהי טהור, ובעת שנמצא שם הרי הוא בעצם במעמד ומצב נעלה, ובצאתו משם פורש הוא ממצב הלזה, שזהו שטבילה אותיות הביטל, שהו"ע ביטול המהות. והיינו, דבענין טמטום הלב נת"ל שהעצה היא ההתבוננות דמבטשין לי', שנעשה לב נשבר (ער ווערט צובראָכן), אבל מ"מ נשאר הוא במהותו, אבל להעברת טמטום המוח צריך להיות ביטול ושינוי המהות לגמרי, שזהו ג"כ ענין התשובה שהוא שינוי המהות כידוע.

(מאמר ד"ה 'לפיכך נקראו הראשונים סופרים' תשמ"ז)

עצה נגד שכחה

במענה על מכתבו ע"י התלמיד הנעלה... שי', בו כתב אשר סובל הוא מענין השכחה. הנה יהי זהיר במקוה טהרה (טבילת עזרא), ויאמר בכל יום אחר תפלת שחרית שיעור תהלים - כפי שנחלק התהלים לימי החדש - וקודם תפלת שחרית בימות החול יפריש איזה פרנק לצדקה, ויקבע שיעור לימוד בחלק התורה אשר בזהר הקדוש אמור עלי' שהיא נשמתא דאורייתא, ומזה מובן שמוסיף חיות גם בלימוד נגלה דתורה הנקראת שם גופא דאורייתא, וחיות הרי הוא סגולה לזכרון, וכמ"ש בתהלים (ל"א י"ג) נשכחתי כמת מלב וגו', ויעיין ג"כ בהלכות תלמודו תורה לרבנו הזקן פרק ב סוף סעיף יו"ד, והשי"ת יצליחו ללמוד תורה ביראת שמים.

(אגרות קודש כ"ק ארמו"ר ח"א ע' קנד)

במ"ש אודות ענין השכחה, - ידוע העצה לזה להיות זהיר בטבילת עזרא ולהיות בקי בעל פה איזה פרקים משניות ועכ"פ פרק אחד מספר תניא קדישא, ולמעט בדברים בטלים ומחשבות בטלות.

(אגרות קודש כ"ק ארמו"ר ח"א ע' קנג)

עצה נגד מחשבות המבלבלות

במענה על מכתבו מט"ו שבט, בו כותב שאין לו קישור ללימודו כי המחשבות מבלבלות אותו. הנה ידוע אשר לכל אחד מישראל יש לו אות בתורה וכל עניני בן בת ישראל נמשכים על ידי התורה, שלכן אי אפשר שלא יהי' לו קישור לתורה תורת חיים אלא שהיצר הרע מלך זקן וכסיל מעלים ומסתיר על האמת, והעצה היא לזה מה שארז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, וכשיתייגע בלימודו בהתמדה ושקידה יצליחו השי"ת ובטח יהי' לימודו בטהרה ע"י עבודת התפלה ומקוה טהרה ולימוד נשמתא דאורייתא פנימיות התורה תורת החסידות.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"י ע' שלא)

עצה לכוונה בתפלה

בהנוגע לכוונה בתפלה, צדק בדבריו שלא בכל פעם היא אותה העצה, שהרי תלוי זה במצב רוח האדם, המשתנה מזמן לזמן, בכ"ז ישנן נקודות כלליות, אשר בכל עת ובכל זמן מועילות הן, ומהן נתינת הצדקה לפני התפלה וכמרז"ל (ב"ב י, א') ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, וכמ"ש אני בצדק (אזי) אחזה פניך, כן הזהירות בטבילת עזרא, ושיהי' הסידור פתוח לפניו במקום בו מתפלל, ז.א. שאפילו כשמפני העמקות או התלהבות מתפלל בעינים סגורות וכיו"ב עצם הענין שהסידור פתוח באותו מקום, מאחז (האלט צו) המחשבה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ה ע' קב"א)

סייעתא דשמיא

בטח למותר לעורר את כת"ר על הכתוב ומבשרך לא תתעלם, וכוונתי שאף שהעוסק בצ"צ פטור מן הכל, הרי לעסק זה גופא שנצרך לסייעתא דשמיא ביותר וביותר זקוקים לכמה ענינים שאיש הפרטי אינו מוכרח בזה, ומהענינים העיקרים המובא בכמה ספרים ונמסרים ג"כ בע"פ הם בהקו דגמ"ח - יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, בהקו דעבודה, שמשחרב ביהמ"ק תפלות במקום קרבנות תקנום - היינו תפלה, במתינות ובטהרה שזהו עכ"פ הזהירות בטבילת עזרא וראה ברי"ף ותלמידו רבינו יונה פ"ג דברכות בשם רב האי גאון דלא בטלוח לטבילה אלא לתורה משא"כ לתפלה, ואע"ג דאנן לא קיימא לן כן אבל לדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה, ובפרט שכבר ידוע מ"ש הרמב"ם שאף שבטלו לטבילותא דעזרא הרי מימיו לא בטל טבילה זו.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ט ע' רנט)

ערב שבת וערב יו"ט

...וזהו כי קדש היא לכם היינו עליית בחי' מלכותו ית' למקורה ושרשה בחי' קדש העליון שמשם חוצבה דאבא יסד ברתא (ועי"ז יש למצוא סמך למנהג המבואר בפע"ח לטבול א"ע במקוה בערב שבת כי בחי' שבת נקרא קדש היא לכם ולכן צ"ל תחלה בחינת טהרה כו').

(לקו"ת דרושים ליוה"כ, סט"ד)

...מנהג המקובל מחסידים הראשונים בשם מורנו הבעש"ט אַז ערב שבת, ערב יום טוב ווי אויך שבת ויום טוב אין דער פרי גייט מען אין מקוה.

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ן תשי"ב ע'19)

תיקון מקוואות

...ועוד זאת נידון תיקון שיהיו מחממים המקוה בכל יום כנהוג בכל עירות בכדי שיוכלו לטבול אשר זהו חובא לדינא לכמה גדולי הפוסקים ולכו"ע הוא מדת חסידות הקרוב לדין והיא תקנה גדולה ובוזה יתעלו למעלה מעלה כנפש עד בשר כנפשם ונפש ידידם.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הצ"צ אג' כה)

וועגען דער מקוה, מען גייט אריין אין מקוה איז ר"ל מען קען זיך אויסגליטשען, עס איז למעלה מדרך הטבע וואס מען גליטשעט זיך ניט אויס, איך בין דארטן אריין פאר א יאר צוריק און עס איז געווען א בושא צו אנהאלטען זיך, און עס איז געווען פינסטער.

דאס איז דאך דער מקוה לעבען דער ביהכנ"ס פון נשיא דורינו!

האב איך נאכגעפרעגט ביי די עסקנים, האט איינער געענפערט אז די אנ"ש האבען אנדערע מקוואות צו גייען, וואס פאר א ענפער איז דאס, און אפילו אז אנ"ש האבען אנדערע מקוואות איז דערפאר דארף מען ניט פאריכטען דער מקוה, אז א איד מכל קצוי תבל קומט אין 770 און ווייל עפעס לערנען אדער דאווענען, שיקט מען עס אין דער מקוה, וואס וועט זיין אז ער גליטשעט זיך אויס, איז דאס די שולד פון די וואס האבען דאס געדארפט פאריכטען.

עס איז דאך א מקוה לעבען 770 פון נשיא דורינו, און דער גאנצער שכונה איז דער שכונה וואס דער נשיא דורינו האט אויסגעהאלטען, און האט געגעבען ברכות וואס זיינען מקויים געווארען, און די זעלבע מענטשען (כאן בכה קצת) האבען פארדינט פון די ברכות, ווי קענען זיי ניט אפילו

איינטונקען איין פינגער אין קאלטער וואסער צו מאכען דער שכוונה ווי עס דארף זיין, וואס דער גוט'ס פון ביהכנ"ס 770 איז אפהענדיק, אין דער שכוונה ארום איר איז ר"ל...

ועוד - מען גיט א קוק ארום (הסתכל על העולם) און עס דוכט זיך ווי מען רעדט צו די פיר ווענט, אויב איך וואלט ניט גערעדט וואלט איך אויך פארפראבען געווארען מען זיצט אין א "רעפידזשערייטער"...

(שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ שמוני תשל"ה)

Forward

It is with great joy that we present to you the Kuntres "*Vetaval Bemayim*", a collection of teachings of our Rebbeim concerning the importance of immersing oneself in a *Mikveh* before davening.

Immersing in the *Mikveh* before davening is a fundamental practice of Chassidim, and we find many places where the *Rebbeim* speak about its necessity and importance.

This English version is an abridged digest of all those *Maamorim*, *Sichos* and letters; presenting the different facets and highlighting the essential themes of going to the *Mikveh*.

May we merit to the coming of Moshiach speedily in our days.

Yud Shvat, 5772

Takanas Ezra

Ezra Hasofer decreed that men who are in state of impurity are prohibited from learning Torah unless they first purify themselves¹. A later *Beis Din* extended the decree to prohibit *davening* as well without prior purification². This decree is called "*Takanas Ezra*." The act of immersing oneself in keeping with this *Takana* is called *Tevilas Ezra*.

At a later date, the *Chachamim* abolished the *Takana* completely, on the basis of the following two things: First of all, the *Takana* had never been accepted by the general public, and secondly, it caused *Bittul Torah*, for people would not learn Torah if they had not gone to the *mikvah*.³

There is a dispute among *Rishonim* which part, or perhaps all, of the *Takanah* was abolished. Some *Rishonim* explain that it was abolished entirely, both with regards to learning and davening⁴. Others maintain that it was abolished only in regard to learning, but for *davening*, the *Takana* is still in place⁵. The accepted *halacha* is that *Takanas Ezra* has been completely abolished, and according to the letter of the law, one may learn **and** *daven* in a state of impurity⁶.

Although there is no *halachik* requirement for a person to observe *Takanas Ezra*, we find many *Rishonim* who extol the virtues of observing this *Takana*. They further extol its virtues as a valuable method of preparation for *davening*.

The *Rambam* writes in *Hilchos Tefilla*⁷ "It is widespread custom in Shinar and

1. Bava Kama 82

2. Rambam Hilchos Tefilla 4:4

3. See Shulchan Aruch Harav. Orach Chayim, 88:1

4. Rashi, Rambam, Rosh, Bahag, Rashba etc.

5. Rabenu Chananel, Raavad, Rokeach, Sefer Ha'eshkol etc.

6. Orach Chayim 88

7. 4:6

4 • *Vetaval Bemayim*

Spain that a *ba'al keri* does not pray until he has washed his whole body in water, [based on the command]: "*Prepare to meet your G-d, Israel*" (*Amos 4:12*).

When the *Rambam* was confronted with the question on why he had ruled leniently in regard to *Takanas Ezra* (for he only classifies it as a **custom**, not a **requirement**), he replied⁸ that although he personally never missed a *tevila*, even once, he could only write that which was *halachah*.

The *Talmidei Rabenu Yona*⁹ writes that although there is a dispute whether *Tevilas Ezra* is required for *davening*, all agree that one's *Tefilos* are more accepted after *tevila*.

Likewise, the *Rosh*¹⁰ writes that when one *davens* in a state of impurity, his *Tefilos* will not be accepted.

The *Meiri*¹¹ writes that although there is no *halachik* obligation for *tevila*, it brings one to a great level of *kedusha*, and can save a person from doing *aveiros*.

The *Sha'alos U'Teshuvos Min Hashomayim*¹² writes further that since *davening* today is in place of offering *karbonos*, it is only proper that it be done in a state of purity, just as the *Kohen* was required to purify himself for the *avodah* which consisted primarily of offering *korbanos*.

Likewise, our *Rebbeim* have repeatedly mentioned the *Rif's* opinion that *Tevilas Ezra* is still required for *Tefilla*. They stressed that although the *halacha* is not like the *Rif*, it is still appropriate to be stringent because, as the *Talmidei Rabenu Yona* write, all agree that *tefillos* are more accepted after immersing in the *mikvah*.

The *Tzemach Tzedek* writes to someone "...Another thing that ought to be done, they should heat up the *mikvah* every day, as is done in all the other towns, so that the men can immerse, as this is a requirement according to many great *Poskim*. According to everyone it is a "*midas chassidus bakorov l'din...*"¹³

8. Quoted in the *Talmidei Rabenu Yona* below

9. *Rif Berachos* 13b

10. *Orchos Chayim* 71

11. *Beis Habechirah Berachos* 21a

12. *Teshuva* 5

13. *Igros Kodesh Tzemach Tzedek* #25

The *Rebbe* often quoted the above *teshuvah* where the *Rambam* writes of himself that he never missed this *tevila* throughout his entire life.

The Essence of Tevila

In *Likutei Torah*¹⁴ the *Alter Rebbe* explains the above words of the *Talmidei Rabenu Yona* that “all agree that *tefillos* are more accepted after *tevila*,” and why this is specifically with regards to *tefilla* and not necessarily with regards to learning.

The *Mishna* in *Sotah*¹⁵ says that from when the Jewish people stopped being careful about eating their fruit in a state of *tahara*, the (pleasant) aroma (“*rei’ach*”) went missing from the fruits. The *Gemara* in *Sotah* elsewhere again associates pleasant aroma with *tahara*¹⁶.

Korbanos are called “*rei’ach nichochi* – a pleasing aroma for me.” It says further “*And the Lord smelled the pleasant aroma*,” again referring to *korbanos*. Based on the association above of smell and *tahara*, it follows that the pleasant-smelling *korbanos* were performed in the ultimate state of purity.

Our Sages say that the *tefillos* were instituted to replace the *korbanos*. Therefore, it is appropriate that the *tefillos* be recited in a state of *tahara*.

According to *kabala*, the reason why smell is associated with *tahara* is because they both share the characteristic of “*makif*.” This explains why *tevila* in a *mikva* enhances *tefilla* specifically as opposed to Torah learning, because Torah learning has the *kabalistic* character of “*pnimi*,” the opposite of the above.

On a more *kabalistic* level, immersing in a *mikvah* gives the person an opportunity to attain higher levels than he is naturally able to attain. A person reflects the more “revealed” aspects of holiness, whereas the *mikvah* reflects the more “hidden” aspects thereof. When a person immerses in the *mikvah*, he includes himself in the higher, more hidden aspects of holiness.

14. Parshas Ki Savo

15. 9:14

16. 49a

Preparation for Davening

The *Rebbe* writes¹⁷ another reason according to *Nigleh* why *mikvah* is an important preparation for *davening*:

The *Rashba*, quoted by the *Magen Avraham* in *Shulchan Aruch*¹⁸, writes that a when a person wakes up in the morning he is like the *Kohen Gadol* preparing for the *avodah*.

Halacha states that the *Kohen Gadol* is not allowed to enter the *Beis Hamikdash* and begin the *avodah* until he first immerses himself in a *mikvah*. By extension, it is appropriate that a person immerses in the *mikvah* before beginning his own personal *avodah* in the morning.

The *Friediker Rebbe* said¹⁹ that the earlier *Chassidim* would go to the *mikvah* on *Shabbos* morning as a *segula* that their *davening* should be with proper *hisbonenus* and *dvekus*.

Added Kedusha and Tahara

According to *Chassidus*, there are additional reasons why it is important to go to *mikvah*, even when one is pure and is not obligated with *Tevilas Ezra*.

When one goes to the *mikvah*, even if he is pure, he can achieve higher levels of *tahara*. This, the *Rebbe* says²⁰, is learned from the *avodah* of the *Kohen Godol* on *Yom Kippur*.

The *Kohen Godol* immerses himself five times during the day of *Yom Kippur*. If a *mikvah* merely transforms someone from a state of impurity to a state of purity, why is it that the *Kohen Godol* needs to immerse four times after his initial immersion?

17. Igros Kodesh 11, 400

18. Orach Chayim 4

19. Sefer Hasichos 5702 p19

20. Likutei Sichos 30 p19

Rather, with each additional immersion, the *Kohen Godol* achieves a higher level of *tahara*.

It is stated in *Kesser Shem Tov*²¹ that the reason why the *Ba'al Shem Tov* merited all his *ha'aros* and *madreigos* was because he was accustomed to frequently immersing himself in the *mikvah*.

The *Alter Rebbe*²² writes to someone in a letter, that when he goes to the *mikvah*, he should immerse himself two times, one time to remove the *tumah*, and another time to “receive the *kedusha*.”

Bittul and Yirah

The *Rebbeim* point out that “*tevila*” and “*bittul*” are made up of the same letters. The act of immersing oneself in the *mikvah*, letting the water covers his whole body, affects a *bittul* in the person.

This is reflected strongly in the writings of the Rambam at the end of his treatment of *Hilchos Mikvah*. The Rambam expands on the idea that the complete **immersion** of the person in the waters of the *mikvah* accomplishes “*bittul* in the waters of pure knowledge.” Utter submersion in water is readily understood as a metaphor for *bittul*. These words show yet again that immersing in a *mikvah* is more than just a purification of *tumah*, but a vital step in increasing *kedusha* and *tahara*.

The *Rebbe*²³ quoted the *Friediker Rebbe* as saying that in order to properly learn Torah, with *Yiras Shamayim*, one must be careful to go to the *mikvah*.

21. Siman 219

22. Igros Kodesh Admor Hazakein #86

23. Sich' Lag Be'omer 5711

Removing the Obstacles

The *Alter Rebbe* prescribes a remedy for one who suffers from *timtum ha'moach*, contamination of the mind²⁴. This is a state when the mind had become coarse and dull from interaction with the physical and mundane world. For such a person it is impossible to focus and concentrate on *davening* and learning, unless he first “shakes” off the dust of this world.

The *Alter Rebbe* recommends doing three things before *davening* that guarantee the removal of all “obstacles”: Giving *tzedaka*, immersing in the *mikvah*, and learning *divrei mussar*, especially of the *Zohar*.

The *Rebbe Rashab* expands on why *mikvah* is so important:²⁵

“Another solution is ‘*tunken zich in mikvah* – dipping oneself in the *mikvah*.’ This does not mean to purify oneself from impurity, that is a given; rather, he should view the *mikvah* as a place which is higher than reason. The ‘*Siddur*’ contains *kavanos*, namely, that he should be aware of what the Torah says “*But a spring or a cistern, a gathering of water remains clean.*” (*Vayikra 11:36*) The reference is that he should realize that when he is submerged in the *mikvah*, he is on a very high level, and when he leaves the *mikvah*, he is separating himself from something high and lofty... and this is a solution for *timtum ha'moach*.”

The *Rebbe* explains²⁶ why specifically *mikvah* is required before *davening*:

“Also, it is necessary to immerse oneself in a *mikvah* before *davening*, because ‘*tevila*’ and ‘*bitul*’ are composed of the same words. ‘*Bitul*’ here is the nullification of the mind, nullification of one’s essence, and to quote the *Rebbe Rashab*, ‘*tunken zich in mikvah* – dipping oneself in the *mikvah*...’

That is not only transforming from a state of impurity to a state of purity, but also knowing that the *mikvah* is a realm of purity, as it is written “*But a spring or a cistern, a gathering of water remains clean.*” (*Vayikra 11:36*) When one is in the *mikvah*, he is on a very high level, and when he leaves the *mikvah*, he is no longer on this level, for this is why ‘*tevila*’ and ‘*bitul*’ are composed of the same words, alluding to the nullification of one’s essence...”

24. Likutei Torah, Parshas Ki Savo - Maamorim Ketzorim, p483

25. Toras Sholom, Simchas Torah 5673

26. Maamar ‘לפיכך נקראו הראשונים סופרים’ 5716

People wrote to the *Rebbe* complaining that they couldn't attach themselves to their davening and learning, due to other "obstacles" such as forgetfulness, disrupting thoughts, and lack of concentration. The *Rebbe* advised them, among other things, that they should be careful about going to the *mikvah*.

Taharas Hanefesh

The *Friediker Rebbe*²⁷ writes:

"In my personal diary, I have recorded several stories from our Master the *Ba'al Shem Tov*, that have been passed down and told to me by the *Rebbs* of *Chabad*, about the great importance of *tevilas tahara* – about those who immerse themselves, not simply to purify themselves from *tumah* (a basic *tevila*) rather about those who immerse themselves for *taharas hanefesh*.

- A. A student of the Gaon Reb Shalom Shachna of Lublin had become disoriented, and had either forgotten or muddled his learning. His *Rebbe*, Reb Shalom Shachna, advised him to observe *tevilas tahara*, which strengthens the mind for Torah, and strengthens the heart for *tefilla*.
- B. One of the wealthier men of Padua – during the time of the *Maharam* – was known as a *Yirei Shamayim* and a generous *ba'al tzedaka*. He used to mock the *mekubalim* who observed *tevilas tahara*, and in his capacity of *Rosh Hakohol*, he would not allow any community funds to be used for a men's *mikvah*. One day, he suddenly began suffering loss of memory. As per the advice of the *Maharam*, he was brought to R' *Eliyahu Ba'al Shem* in Cracow. R' *Eliyahu* was able to heal him on the condition that he accepts to observe *tevilas tahara* and go to the *mikvah* every day.
- C. During the time of the *Maharal*, there lived in Prague a simple person who would lend money to merchants on market day. After some time, word spread that whoever used the money borrowed from this man would have

27. *Igros Kodesh* 7,280

10 • *Vetaval Bemayim*

a very successful day in the market. For many years the *Maharal* wondered what special merit this person had, until he heard that this person went to the *mikvah* every day; needless to say, he wondered no longer.

Tevilas Tahara

*In Likutei Dibburim*²⁸ the *Friediker Rebbe* expounds on the concept of *Tevilas tahara*:

Tevilas tahara does not mean that one immerses only for the sake of the purification of the body (“*tabaras haguf*”), nor even for the further refinement of the body (“*zikuch haguf*”).

There is a significant difference between these two concepts. “Purification of the body” signifies that immersion removes impurity. “Refinement of the body” indicates that immersion makes him cleaner than he already was. This concept applies more to a person who is seeking to increase in purity as opposed to one who is impure and seeking to rectification thereof.

The distinction may be understood by a simple material analogy. As long a vessel is dirty, it is not only useless, but it spoils any edible food that may be put in it and must be washed. When it is no longer dirty, but not yet utterly clean, it will no longer spoil food, but it can still affect the taste due to the residue left in the vessel. Only a thorough scouring will fully restore the vessel’s usefulness.

On the spiritual plane, the distinction between “purification of the body” and “refinement of the body” exists at the level of intellect, the level of *middos*, and the level of the so-called “garments of the soul,” namely thought, speech, and action.

As is well known, everything that G-d created comprises a body and a soul. Even the body and the soul of man each comprise a body and a soul of their

28. *Sicha Shevi'i Shel Pesach* 5703

own. The soul may animate the body, and the body may obey the soul's directives, but beyond their symbiotic combination, the soul has its own "body," and the body has its own "soul."

The Holy One, Blessed be He, Who "performs wonders" in linking a spiritual soul with a spiritual body performs the impossible – He combines them in such a way that one cannot distinguish between the soul that animates the body and the body that is animated by the soul. But moreover, He has fitted each soul with its own "body," and He has fitted each body with its own "soul."

The Divine Ordination is that the soul is a spiritual essence and the body is a material essence. This principal pertains not only in relation to body and soul, but to all created beings. Within the soul, for example, every faculty and sense comprises a soul and a body. The faculty of intellect has a soul and body: *chachmah* has its soul and body, and *binah* has its soul and body. These "bodies" are not identical with the physical part of the brain that processes *chachmah* which is cool and moist, as well as the physical part of the brain that processes *binah* which is warm and dry. These bodies are spiritual entities, and they are the essential bodies of the faculties of *chachmah* and *binah*. The same is true regarding the other faculties of the soul.

Herein lies the distinction between the "purification (*tahara*) of the body" and "refinement (*zikuch*) of the body." The cleansing of the organs of the soul's faculties (such as the coldness of the faculty of *chachmah* or the warmth of the faculty of *binah*) is called "**refinement** (*zikuch*) of the body." The cleansing of the "body" of the spiritual faculty of *chachmah* and *binah* (mentioned above) is called "**purification** (*taharah*) of the body." In general terms, this is the meaning of immersion – the purification and refinement of the bodies of the faculties of the soul.

Immersion may also be localized. A particular faculty of the soul may be in need of purification and refinement, and this may take place at a variety of levels. Immersion for the sake of cleansing the intellect will be different from immersion for the sake of cleansing the heart, which will be different in turn from immersion for the sake of cleansing the garments of the soul. And indeed, many particular levels are distinguishable within the levels of the intellect, the spiritual emotions, and the garments of the soul.

12 • *Vetaval Bemayim*

Immersion varies likewise in terms of time. An ordinary weekday immersion is different from immersion on Mondays and Thursdays (the days on which the Torah is publicly read), or on fast days, or the eve of *Shabbos* and festivals, or the eve of *Rosh Hashanah* and *Yom Kippur*, or on *Shabbos* and festivals themselves.

לעילוי נשמת
הרה"ח הרה"ת ר' מאיר ב"ר
אליהו ז"ל
נלב"ע ז"ך כסלו, נר ג' דחנוכה ה'תשנ"ט
ת' נ' צ' ב' ה'
ולזכות משפחתו שיחי'

